

31. Makoldi Sándor néprajzkutató és festőművész életműve

Kategória: kulturális örökség

Az érték helyszínének leírása, rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Makoldi Sándor (1945. Velden am Wörther See (Bajorország) - 2017. Debrecen)
A Budapesti Képzőművészeti Gimnáziumban tett érettségi vizsgát. Az egri Tanárképző Főiskola rajz, majd a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem etnográfia szakát végezte el. Debrecenben, valamint Tokajban élt és alkotott. Több mint harminc évig a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékén tanított művészeti és néprajzi tárgyakat, majd 2007-ben innen ment nyugdíjba docensként. Életcéljának vallotta a magyar nép vizuális hagyatékának a beemelését a képzőművészetbe, amit népművészetünk őrzött meg. Ennek szentelte festői, pedagógiai és néprajzos pályafutását. 1977-től tagja volt a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, 1991-től a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének. 1971-ben rendezte első önálló kiállítását, miután alkotásai számos más kiállítás tematikájának is részévé váltak. Művészeti írásai mellett néprajzzal és pedagógia-elmélettel is foglalkozott, melyeket könyvekben, folyóiratokban publikált.

Festészete tükrözi elméleti munkásságának eredményeit. A kezdetben akadémista, majd szürrealista táblaképei hamarosan a 20. századra jellemző dinamikus, expresszív-nonfiguratív alkotásokká váltak, majd kialakult a magyarság hagyományába illeszkedő jelkép-festészete. A magyar nemzeti hagyományok továbbvitele erősen kolorista, szimbolikus képvilágban anyanyelvi szintű képírásban teljesedett ki. A magyar hagyományok tudatos továbbvitele mellett a hasonló vizuális törekvések ösztönzését hivatásos néprajzkutatóként is szívügyének tartotta. Önálló és közös kiállításai gyermekeivel, tanítványaival, kollégáival, a magyar festészet új irányát jelölik, és bizonyítják ennek jelentőségét.

Vallotta, hogy a magyar festészet fő kérdése az, hogy „Honnan, mi végre születünk e hazába, és hová tartunk? Mi adhat utunkban erőt, hitet és eleink üzenetével hogyan gazdálkodunk? Tudunk-e ma, hazánkban nem csak magyarországi, hanem magyar életet élni, és világszínvonalon magyar alkotásokat létrehozni!”

Tanári pályájának több mint 30 éve alatt számtalan tehetséges tanítványával külön foglalkozott, szakdolgozataik témáját segítve, versenyeken, országos diákköri konferenciákon, erősítve Debrecen jó hírét. Maga is részt vett szakmai programok kialakításában, előadásokat tartott országos pedagógiai konferenciákon. Ostváth Sándorral és Joób Árpáddal közösen létrehozta a magyarságismereti speciálkollégiumot, amely keretében a magyar néprajz verbális, zenei, és vizuális formáinak egyesítésével kívánták elősegíteni gazdag népi kultúránk megismertetését és tovább élését.

1979-től 1984-ig a hajdúnánási néprajzi tábor művészeti vezetője volt. Debrecenben részt vett a Motolla egyesület munkájában, tanácsaival segítette hagyományőrző tevékenységét. A debreceni Városszépítő Egyesülettől megkapta a „Debrecenért” oklevelet. A Nemzetközi Betlehemes Találkozók szaktanácsadójaként is működött, a nevéhez fűződik a hortobágyi Vókonyán a pástorszentély, Virágoskúton pedig a biocsárda berendezésének megtervezése. Szoros kapcsolatokat ápolt egyebek mellett a debreceni Déri Múzeummal, a Vojtina Bábszínházzal, a Debreceni Művelődési Központtal és a Nádudvar Kézműves Iskolával, mely intézményekben számos kiállítást rendezett, előadásokat tartott.

1990-ben a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola a Kimagasló Munkáért oklevélben részesítette „kimagasló, a közösség számára példamutató pedagógiai munkájáért”. 2005-ben ugyanitt „művészeti tevékenységének” elismerésért kapott oklevelet. 2008-ban az Oktatási és Kulturális Minisztérium „Pedagógus Szolgálati Emlékéremmel” jutalmazta. 2010-ben Hajdú-Bihar megye közgyűlése a „Pro Urbe” díjban részesítette. 1999-ben és 2015-ben is átvehette a „Debrecen Kultúrájáért” díjat. 2017-ben megkapta az „Örökös pástor” címet.

Makoldi Sándor feleségével és családjával részt vett Tokaj művészeti életében is. 1979-ben önálló kiállítása nyílt az ortodox templomban kialakított Tokaji Galériában, 1990-ben pedig feleségével, Makoldi Sándornéval, a szobrász Makoldi Sándor Gyula fiával, és Makoldi Gizella festő-restaurátor lányával hozott létre kiállítást. Társadalmi munkában megmintázta apósa, Pap Miklós, a Tokaji Múzeum alapítója bronz portróját-mely a múzeum kiállításában tekinthető meg- és más neves „régii” tokajiak, Tokaj-Hegyalja történelméhez köthető kiemelkedő személyiségek domborműveit (Szepsi Laczkó Máté domborműve a tokaji Rákóczi Pince falán látható). Tervezett cégéreket, vas- és fakapukat, amiket a Tokaji Művésztelep művészei készítettek el. Nagyméretű pannója a Paulay Ede Színház előcsarnokában áll. 2016-ban feleségével, Makoldi Sándornéval együtt koordinálta a saját tulajdonukat képező, felbecsülhetetlen értékű gyűjtemény darabjait felvonultató, a Tokaji Múzeumban helyet kapó „Kincses padlás” elnevezésű néprajzi kiállítás berendezését. A Rákóczi úton található díszkút tervezése is az ő nevéhez kötődik. Alkotásaiból nyílt kiállításait a város több helyszínén tekinthette meg az érdeklődő közönség.

Makoldi Sándor életműve, munkássága összekötő kapocs Debrecen és Tokaj városa között. Mindkét városban otthon volt, mindkét város kulturális életében meghatározó szerepet töltött be, alkotásaival hozzájárult e városok és hazánk művészeti és tudományos életének gyarapodásához. Életműve a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár részévé vált.

A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZHfWOri7R38>

Makoldi Sándorné: Makoldi Sándor festőművész életpályája. Debrecen, 2019.

<https://artportal.hu/lexikon-muvesz/makoldi-sandor-820/>

<https://hu.pinterest.com/szasza4791/makoldi-s%C3%A1ndor-fetm%C3%A9nyi/>

<https://www.debrecen.hu/hu/debreceni/hireink/makoldi-70>

https://nlc.hu/ezvan/20170724/makoldi-sandor-festomuvesz-halal/?gclid=EAlaIQobChMIzsjkifr7gIVzwwiAx0-MA7FEAMYASAAEgJBuPD_BwE